

Sygn. akt I A Ca 1104/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Gulczyńska

Sędziowie: SA Jan Futro (spr.), Mikołaj Tomaszewski

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa W. T. i małoletniego M. T. (2) reprezentowanego przez matkę W. T.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez (...) w P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 26 września 2012 r., sygn. akt XII C 348/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. oznacza stroną pozwaną jako Skarb Państwa – (...) w P.;
2. zasądzone na rzecz powodów w punktach I.2. i I.4. kwoty obniża do 38 653,50 zł (trzydzieści osiem tysięcy sześćset pięćdziesiąt trzy złote i pięćdziesiąt groszy) a w pozostałej części powództwo oddala;
3. termin początkowy płatności odsetek zasądzonych w punktach I.1., I.2., I.3. i I.4. określa na dzień 23 stycznia 2012 r. a ponadto powództwo w zakresie zasądzonych odsetek oddala;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powodów 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Mikołaj Tomaszewski Małgorzata Gulczyńska Jan Futro

I A Ca 1104/12

UZASADNIENIE

Powodowie W. T. i małoletni M. T. (2) reprezentowany przez matkę W. T. w pozwie złożonym w dniu 18 lutego 2010 r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez (...) w P. oraz (...) nr (...) wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwot po 65 668 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za zmniejszenie się wartości nieruchomości powodów położonej

w P. przy ul. (...) oraz kwot po 42 851 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty tytułem równowartości nakładów niezbędnych w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego budynku mieszkalnego w związku z wprowadzeniem strefy ograniczonego użytkowania dla lotnika wojskowego P. – K..

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 26 września 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...)w P. oraz (...)nr (...) na rzecz każdego z powodów kwoty po 65 668 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2010 r. do dnia zapłaty tytułem obniżenia wartości nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) (pkt I.1. i pkt I.3.) oraz kwoty po 42 851 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2010 r. do dnia zapłaty tytułem równowartości nakładów koniecznych na powyższą nieruchomość (pkt I.2. i pkt I.4.), a w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt II).

Orzekając o kosztach postępowania dokonał ich stosunkowego rozdzielenia między stronami obciążając nimi pozwanego w 4/5 części a powodów w 1/5 części i zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 8 680 zł tytułem zwrotu części uiszczonych przez nich opłaty sądowej, kwotę 2 184 zł tytułem zwrotu części wydatków poniesionych przez powodów w związku z przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego oraz kwotę 5 760 zł tytułem zwrotu części poniesionych przez nich kosztów zastępstwa procesowego (pkt III.a.), zasądził od powodów na rzecz pozwanego kwotę 1 440 zł tytułem zwrotu części poniesionego przez niego kosztu zastępstwa procesowego (pkt III.b.), nakazał ściągnąć od powodów na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Poznaniu) kwotę 34 zł a od pozwanego kwotę 136 zł tytułem nieuiszczonych wydatków związanych z przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego (pkt III.c.) a pozostałymi kosztami postępowania obciążył każdą ze stron w zakresie przez nią poniesionym (pkt III.d.).

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

Powodowie W. T. i M. T. (2) są właścicielami - w 1/2 części każdy z nich - nieruchomości gruntowej, zabudowanej jednorodzinny domem mieszkalnym w zabudowie wolnostojącej, położonej w P. przy ul. (...), obręb S., arkusz nr 38, stanowiącej działkę o numerze (...), o powierzchni 931 m², dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Na nieruchomości tej zamieszkuje powódka W. T. wraz z mężem J. T. i powodem - małoletnim ich synem M. T. (2); jest ona wykorzystywana wyłącznie w celu mieszkaniowym, a powódka nie ma co do niej planów w obszarze jakiegokolwiek transakcji. Powodowie nabyli ją na podstawie umowy o zniesieniu wspólności i dziale spadku z dnia 31 marca 1987 roku, rep. A nr 1184/87 i umowy darowizny z dnia 21 grudnia 1995 roku, rep. A nr 5866/1995.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu przestrzennym, z dniem 1 stycznia 2004 roku Miejskowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta P., zatwierdzony w dniu 6 grudnia 1994 roku Uchwałą nr (...)Rady Miasta P., utracił swą moc, a nowy plan nie został jeszcze uchwalony.

W obowiązującym do dnia 31 grudnia 2003 roku Miejskowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta P. nieruchomość ta była położona na obszarze oznaczonym symbolem (...) - strefa peryferyjna - ekstensywnego zagospodarowania mieszkaniowego (jednorodzinne) i rekreacyjnego. Strefa znacznej uciążliwości akustycznej od lotniska. Na północ od ul. (...), znajdującym się w strefie uciążliwości powyżej 65dB, nie dopuszcza się realizacji zabudowy mieszkaniowej.

Nieruchomość należąca do powodów jest położona na Osiedlu (...) na terenie dzielnicy (...). Osiedla (...) są położone na południu prawobrzeżnego P.. Osiedle (...) obejmuje swym obszarem najdalej wysuniętą na południe część P.. Jest to osiedle o niskiej zabudowie mieszkaniowej i usługowej, graniczące od wschodu z lotniskiem wojskowym P. - K., na południu granicę stanowi ulica (...), od północy autostrada (...), na zachodzie osiedle dochodzi do rzeki W.. Osiedle posiada ograniczony dostęp do usług i posiada przeciętne wyposażenie w infrastrukturę techniczną. Sąsiedztwo pod względem przyrodniczym jest korzystne z uwagi na istniejące tereny ekologiczne w dolinie rzeki W. i w okolicach strumyka G.. Bliskość lotniska wojskowego oraz uciążliwości i ograniczenia z nim związane sprawiają, że jest to obszar mało atrakcyjny dla inwestorów. Nieruchomość należąca do nich znajduje się wśród zabudowy jednorodzinnej przy ul.

(...). Nieruchomość posiada bezpośredni dostęp do miejskiej sieci wodociągowej, elektroenergetycznej, kanalizacyjnej i gazowej. Stan instalacji i urządzeń jest dobry.

Nieruchomość przy ul. (...) stanowi działka gruntu o kształcie prostokąta. Jest ona zabudowana dwukondygnacyjnym, jednorodzinny budynkiem mieszkalnym w zabudowie wolnostojącej, wykonanym w technologii murowanej, oraz budynkiem gospodarczym. Niezabudowana część gruntu jest odpowiednio urządzona do pełnionej funkcji mieszkaniowej: stanowią ją trawnik oraz nasadzenia drzew i krzewów.

Wydany w dniu 17 grudnia 2003 roku na podstawie art. 135 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska rozporządzeniem w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. - K. w P. (Dz. Urz. Województwa (...) Nr 200, poz. 3873), które weszło w życie w dniu 1 stycznia 2004 roku, Wojewoda (...) utworzył, podzielony na 5 stref i oznaczony literami A-E w zależności od odległości od lotniska K. i poziomu hałasu, tzw. obszar ograniczonego użytkowania, a na nim ustanowił ograniczenia w zakresie przeznaczania terenów, wymagań technicznych dotyczących budynków oraz sposobu korzystania z terenów. Zgodnie z Załącznikiem nr 1 do w/w rozporządzenia, należąca do powodów opisana wyżej nieruchomość, znalazła się w strefie (...) obszaru ograniczonego użytkowania. W Załączniku nr 3 do w/w rozporządzenia Wojewoda (...) określił ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenów, wymagań technicznych dotyczących budynków oraz sposobu korzystania z terenów na obszarze ograniczonego użytkowania.

Następnie, na mocy rozporządzenia Nr 40/07 Wojewody (...) z dnia 31 grudnia 2007 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P.-K. w P. (Dz. Urz. Województwa (...) Nr 1, poz. 1) z dniem 22 lutego 2008 roku przedmiotowa nieruchomość znalazła się w strefie I obszaru ograniczonego użytkowania z dalszymi ograniczeniami oprócz przewidzianych pierwszym Rozporządzeniem.

O powyższym powódka została poinformowana pismem Wydziału Infrastruktury i (...) Urzędu Wojewódzkiego w P. z dnia 5 stycznia 2010 roku.

Według stanu budynku mieszkalnego po utworzeniu o.o.u. oraz w myśl przepisów prawa budowlanego i Polskich Norm, dla poziomu hałasu w miejscu położenia nieruchomości, na obszarze ograniczonego użytkowania lotniska wojskowego P. - K., budynek ten nie spełnia wymogów prawidłowej ochrony pomieszczeń przed dźwiękami powietrznymi pochodzącymi z zewnątrz. Konieczny koszt robót budowlanych, których poniesienie przez stronę powodową jest niezbędne celem zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynku mieszkalnym stanowiącym część składową nieruchomości położonej przy ul. (...) w P. wynosi kwotę 77 307 zł, przy określeniu daty, na którą określono wartość przedmiotu wyceny na dzień 23 stycznia 2012 roku i daty, na którą określono i uwzględniono w wycenie stan przedmiotu wyceny m.in. na dzień 28 lutego 2008 roku.

Utrata wartości prawa własności do nieruchomości gruntowej zabudowanej położonej w P. przy ul. (...) (szkoda majątkowa) w związku z położeniem jej w strefie I o.o.u. lotniska wojskowego wynosi 191 500 zł. Data, na którą określono wartość przedmiotu wyceny to data 23 stycznia 2012 roku. Data, na którą określono i uwzględniono w opinii stan przedmiotu wyceny to data 1 stycznia 2004 roku i 28 lutego 2008 roku. Innymi słowy, zmniejszenie wartości rynkowej prawa do nieruchomości zabudowanej, opisanej wyżej, w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. - K., na dzień sporządzenia opinii, wynosi 191 500 zł. Ustalając te wartości Sąd brał pod uwagę m.in. stan z 28 lutego 2008 r. i zmianę sytuacji po wprowadzeniu rozporządzenia z 2007 r.

Do dnia wniesienia niniejszego pozwu pozwany nie uiścił powodowi żądanej przez nich kwoty w najmniejszej części.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę uwzględnienia powództwa stanowi przepis art. 129 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.). Wyjaśnił, że ze względu na powołanie przez powodów dodatkowej podstawy prawnej zgłoszonych roszczeń, tj. art. 435 k.c. zachodziła potrzeba uczestnictwa po stronie pozwanej oprócz (...) w P., także (...) nr (...) w P..

Uznając, że roszczenia powodów, w tym o zasądzenie odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu są słuszne zarówno co do zasady, jak i co do wysokości (nie wyjaśnił, w jakiej części oddalił powództwo w punkcie II), Sąd Okręgowy podkreślił, że – wbrew podniesionym przez pozwanego zarzutom – roszczenia powodów nie wygasły a powództwo zostało wytoczone z zachowaniem dwuletniego terminu do jego wniesienia określonego w art. 129 ust. 4 u.p.o.ś.

Wskazał, że podstawą zasądzenia na rzecz każdego z powodów kwot po 65 668 zł z tytułu utraty wartości opisanej wyżej nieruchomości stanowiła sporządzona w sprawie opinia biegłego K. R.. Według Sądu Okręgowego, element szkody stanowią także koszty rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego znajdującego się na nieruchomości, przy czym wysokość koniecznych nakładów wynosi 77 307 zł a podstawę ustalenia wysokości tych kosztów stanowiła opinia biegłego K. R..

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu - wskazując, co się na nie składa - Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 100 k.p.c., art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90 poz.594 z późn. zm.) oraz § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163 poz. 1349 z późn. zm.).

Od wyroku tego zaskarżając go w części, w jakiej uwzględniono powództwo i orzeczono o kosztach procesu apelację wniósł pozwany zarzucając zaskarżonemu wyrokowi:

I. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 129 ust. 4 w zw. z art. 136 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska polegające na nieuwzględnieniu upływu 2-letniego terminu zawitego od dnia wejścia w życie Rozporządzenia i w konsekwencji uwzględnieniu roszczeń, które wygasły;
- art. 6 k.c. poprzez zasądzenie odszkodowania z tytułu nakładów akustycznych w łącznej wysokości 85 702 zł, gdy biegły ustalił wysokość koniecznych nakładów na kwotę 77 307 zł;
- art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska w zw. z art. 363 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że ograniczeniem, o którym mowa w tym przepisie jest sam fakt ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania aktem prawa miejscowego, a nie ograniczenia wynikające z jego treści i ustalenie związku przyczynowego w sprawie;
- niewłaściwe zastosowanie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 363 § 2 k.c. i art. 455 k.c. w zw. z art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, wykładanych w świetle art. 316 § 1 k.p.c., poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że odsetki od pieniężnego świadczenia odszkodowawczego, przewidzianego w art. 129 ust. 2 ustawy należą się od daty wcześniejszej niż data wyrokowania;
- art. 136 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska poprzez zasądzenie odszkodowania równoważnego nie poniesionym kosztom rewitalizacji akustycznej;

II. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 321 §1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczną z zasadą swobodnej oceny dowodów ocenę opinii biegłego, w tym przyjęcie konieczności poniesienia nakładów akustycznych (zasądzenie odszkodowania) w łącznej wysokości 85 702 zł, gdy biegły bezsprzecznie ustalił wysokość koniecznych nakładów na kwotę 77 307 zł;
- art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., tj. błędne ustalenie wysokości odszkodowania poprzez oddalenie wniosku (zastrzeżenia) pozwanego do opinii biegłego o wskazanie wartości nieruchomości powodów i ewentualnego

ubytku wartości nieruchomości, przy określonym stanie faktycznym - nakłady akustyczne w wysokości 77 307 zł nie zostały poniesione;

- art. 67 § 2 k.p.c. poprzez zasądzenie odszkodowania od Skarbu Państwa reprezentowanego również przez (...) nr (...) w P..

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości ewentualnie jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem w zakresie kosztów postępowania, a nadto zasądzenie od powodów na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, ewentualnie zgodnie z przedłożonym spisem kosztów.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Na wstępie stwierdzić należy, że zasadny jest zarzut błędnego zastosowania art. 67 § 2 k.p.c. Sąd powinien z urzędu czuwać nad tym, aby pozwany Skarb Państwa był w postępowaniu sądowym reprezentowany w sposób prawidłowy. W przypadku, gdy działalność jednego z podmiotów, których organy podejmowały w sprawie czynności procesowe za Skarb Państwa, uzasadnia dochodzone roszczenie, a działalność drugiego z nich roszczenia tego nie uzasadnia, sąd w sentencji wyroku powinien zasądzić roszczenie od Skarbu Państwa, reprezentowanego przez podmiot, z którego działalnością ono się wiąże, nie wymieniając podmiotu, z którego działalnością roszczenie nie pozostaje w związku, przyczyny takiego rozstrzygnięcia powinny zostać wyjaśnione w uzasadnieniu wyroku (por. orzeczenia SN z 29 lipca 1970 r., II CR 301/70, OSNCP 1971, nr 3, poz. 55 oraz z 28 stycznia 1970 r., II CR 445/68, OSNCP 1970, nr 10, poz. 190). Ponieważ roszczenia powodów zostały zasądzone ostatecznie na podstawie przepisów Prawa ochrony środowiska, niewątpliwie odpowiedzialnym za naprawienie szkody doznanej przez powodów jest Skarb Państwa reprezentowany przez (...) w P. Zgodnie bowiem z § 11 pkt 11 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 maja 2011 r. w sprawie przestrzegania przepisów o ochronie środowiska w komórkach i jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo przez niego nadzorowanych (Dz. U. Nr 105, poz. 617), dyrektorzy, dowódcy, szefowie, komendanci, kierownicy jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo przez niego nadzorowanych - wykonujący funkcję zarządców nieruchomości wynikającą z prawa trwałego zarządu lub innych tytułów prawnych, dyrektor komórki organizacyjnej Ministerstwa Obrony Narodowej właściwy do wykonywania funkcji zarządcy nieruchomości będących w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej reprezentują Ministra Obrony Narodowej w postępowaniach prowadzonych przed organami administracji publicznej i sądami powszechnymi oraz administracyjnymi w sprawach związanych z wykonywaniem funkcji zarządcy w zakresie ochrony środowiska. Takie uprawnienia w stosunku do lotniska w K. przysługiwały (...)w P..

Niezasadne natomiast są zarzuty apelującego dotyczące wygaśnięcia roszczeń powodów. Powodowie domagali się odszkodowania w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości położonej przy ul. (...) ze względu na zaliczenie jej do strefy I obszaru ograniczonego użytkowania wprowadzonej rozporządzeniem Nr 40/07 Wojewody (...) z dnia 31 grudnia 2007 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P.-K. w P. (Dz. Urz. Województwa (...) nr 1, poz. 1), które weszło w życie z dniem 22 lutego 2008 r.

Zgodnie z art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2008 r., nr 25, poz. 150 ze zm.; dalej: p.o.ś.) w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości.

Z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1-3, można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości (ust. 4). Powodowie wnieśli pozew w dniu 18 lutego 2010 r. a zatem z zachowaniem dwuletniego terminu, o którym mowa w art. 129 ust. 4 u.p.o.ś, tj. przed upływem dwóch lat od wejścia w życie rozporządzenia powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości.

Nie można przy tym podzielić stanowiska apelującego, że przed wytoczeniem powództwa powodowie zobowiązani byli dodatkowo wezwać pozwanego do zapłaty i na skutek braku takiego wezwania roszczenia powodów wygasły. Wniesienie powództwa do sądu powszechnego stanowi niewątpliwie „wystąpienie z roszczeniem”, o którym mowa w art. 129 ust. 4 u.p.o.ś. W wyroku z dnia 10 października 2008 r. II CSK 216/08 (LEX nr 577165) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że termin do zgłoszenia roszczeń, o którym mowa w art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska, jest terminem zawitym a nie terminem przedawnienia. W przepisie tym ustawodawca określił termin, w którym można wystąpić z tym żądaniem (żądaniem zapłaty odszkodowania za poniesioną szkodę bądź żądaniem wykupienia nieruchomości w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości). Dla zachowania tego terminu wystarczające jest zatem zgłoszenie żądania przesądowego obowiązkanemu do zapłaty. Nie ma natomiast jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że zgłoszenie żądania nie może nastąpić przez wytoczenie powództwa o zapłatę.

Prawidłowe jest także stanowisko Sądu Okręgowego w zakresie istnienia związku przyczynowego pomiędzy ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania i a w szczególności zwiększonymi w 2007 r. ograniczeniami w korzystaniu z ich nieruchomości. Szkodą jest także zmniejszenie wartości nieruchomości, co koresponduje z pojęciem straty w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., przez którą rozumie się między innymi zmniejszenie aktywów. Jak ustalił Sąd Okręgowy, zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody (...) nr 82/03 z dnia 17 grudnia 2003 r. nieruchomość powódki znajdowała się w strefie D obszaru ograniczonego użytkowania a na skutek zmiany ww. rozporządzenia Rozporządzeniem Wojewody (...) nr 40/07 z dnia 31 grudnia 2007 r. przedmiotowa nieruchomość zlokalizowana została w obszarze ograniczonego użytkowania lotniska wojskowego P. - K. w P. w strefie I. W związku z powyższym powstała po stronie powodów (dalsza) szkoda w postaci obniżenia wartości ich nieruchomości z powodu ograniczeń przewidzianych tymi przepisami, a nadto istnieje związek przyczynowy, o którym mowa w art. 361 § 1 k.c. Wskazać należy, że w związku z ustanowieniem (i zmianą) obszaru ograniczonego użytkowania pozostaje nie tylko obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem ograniczeń przewidzianych bezpośrednio w treści rozporządzenia o utworzeniu obszaru (zwłaszcza dotyczących ograniczeń zabudowy), lecz także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z tego, że wskutek wejścia w życie rozporządzenia dochodzi do zawężenia granic własności (art. 140 k.c. w zw. z art. 144 k.c.), i tym samym ścieśnienia wyłącznego władztwa właściciela względem nieruchomości położonej na obszarze ograniczonego użytkowania. Zauważyć tu można, że wskazana przez biegłego szkoda polegająca na zmniejszeniu się wartości nieruchomości po wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania w 2004 r wyniosła 191 500 zł i w tym przypadku Sąd I instancji słusznie przyjął, że tej wartości – między innymi z uwagi na argumenty podniesione przez pozwanego – uwzględnić nie można.

Słuszne jest ponadto stanowisko Sądu Okręgowego, że pod pojęciem szkody, o której mowa w art. 129 ust. 2 p.o.ś. należy rozumieć nie tylko koszty prac związanych z rewitalizacją akustyczną budynku, które zostały już poniesione, ale także tych, które dopiero mają zostać wykonane. Zarzuty pozwanego w tym zakresie są całkowicie bezzasadne.

Zasadnie jednak zauważył skarżący, że Sąd Okręgowy sprzecznie z powyższą opinią uwzględnił powództwo w zakresie kosztów rewitalizacji akustycznej budynku co do kwot po 42 851 zł na rzecz każdego z powodów, tj. łącznie 85 702 zł. Z opinii biegłego oraz ustaleń faktycznych poczynionych na jej podstawie przez Sąd Okręgowy wynika natomiast, że całkowite koszty rewitalizacji wynoszą 77 307 zł. Należało zatem zasądzone z tego tytułu kwoty obniżyć do kwot po 38 653,50 zł a w pozostałej części, tj. co do kwot po 4 197,50 zł powództwo oddalić.

Częściowo zasadny okazał się także zarzut niewłaściwego zastosowania art. 481 § 1 k.c. i błędnego określenia daty początkowej płatności odsetek za opóźnienie od zasądzonych kwot. Nie można podzielić stanowiska pozwanego, że

odsetki te powinny być zasądzone od daty wyrokowania. Nie było też jednak podstaw do zasądzenia ich od daty wniesienia pozwu, tj. od 18 lutego 2010 r.

Niewątpliwie według art. 481 k.c. odsetki należą się za samo opóźnienie, choćby wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi; przysługują one przy tym w zasadzie według stopy ustawowej. Tak ujęte odsetki stanowią rekompensatę uszczerbku doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. W odniesieniu do należności pieniężnych można bowiem zawsze przyjąć, że w następstwie opóźnienia wierzyciel doznaje uszczerbku w postaci utraty procentu, na jaki mógłby ulokować otrzymaną w terminie sumę. To niejako ryczałtowe i oparte na uproszczonych zasadach wyrównanie typowego uszczerbku wynikłego z nieotrzymania świadczenia pieniężnego w terminie - jakim jest przyznanie odsetek za opóźnienie - stanowi rekompensatę minimalną. W razie bowiem zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać nadto naprawienia szkody na zasadach ogólnych (zob. "Uzasadnienie projektu kodeksu zobowiązań" w opracowaniu głównego referenta projektu prof. Romana Longchamps de Berier, Warszawa 1934, s. 370 i nast.). Jeżeli dłużnik nie płaci odszkodowania w terminie, tj. z reguły niezwłocznie po wezwaniu, o którym mowa w art. 455 k.c., niekiedy zaś już w dniu wyrządzenia szkody, wierzyciel nie ma możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. Doznany przez niego z tego powodu uszczerbek powinien być pokryty przez przyznanie mu odsetek za opóźnienie w zapłacie wymaganej sumy. Innymi słowy, odszkodowanie w rozmiarze, w jakim ono należy się wierzycielowi w dniu, w którym dłużnik ma je zapłacić, powinno być oprocentowane od tego dnia. Wobec dynamicznego charakteru szkody, wysokość odszkodowania w określonych odcinkach czasu może być jednak różna, a początek opóźnienia co do poszczególnych kwot odszkodowania przypadać na inne daty.

Powodowie przed wytoczeniem powództwa nie wzywali pozwanego do zapłaty. Jednakże po doręczeniu odpisu pozwu pozwanemu, pozwany Skarb Państwa nie spełniając świadczenia popadł w opóźnienie.

Podkreślić należy, że nie ulega żadnej wątpliwości, iż pozwany Skarb Państwa nie spełniając świadczenia po wezwaniu go do zapłaty z tą chwilą popadł w opóźnienie. Jednakże wskazany wyżej obowiązek ogranicza się jedynie do rozmiarów wymagalnego wówczas świadczenia, w tym przypadku szkody istniejącej w momencie wezwania. Dochodzoną kwotę można uznać za należną powodom we wskazanym przez nich dniu, gdy wyraża ona faktyczną szkodę powodów według cen z tego dnia lub - w pewnych szczególnych wypadkach - z oznaczonego wcześniejszego dnia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 września 2012 r. I A Ca 561/12). Innymi słowy zasądzenie odsetek od przyznanych kwot od dnia 18 lutego 2010 r. byłoby - z uwagi na opóźnienie pozwanego - niewątpliwie zasadne, gdyby Sąd Okręgowy ustalił, że wymagalne we wskazanej dacie, należne od pozwanego świadczenie kształtowało się co najmniej w tej wysokości.

Zebrany w sprawie niniejszej materiał nie pozwala na takie ustalenie. Sąd Okręgowy nie dokonał w tym zakresie żadnych ustaleń stanu faktycznego. Powodowie zresztą też nie próbowali dowodzić, jak kształtowała się wysokość szkody w dniu 18 lutego 2010 r.

Wysokość szkody ustalono na dzień 23 stycznia 2012 r. (opinia biegłego K. R.). Uzasadniało to przyznanie odsetek za opóźnienie od tej właśnie daty, od ustalonej na ten dzień wartości szkody. W pozostałym zakresie, tj. za okres od 18 lutego 2010 r. do 22 stycznia 2012 r. roszczenia odsetkowe powodów jako niewykazane należało oddalić.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

W pozostałej części apelacja okazała się zatem niezasadna i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd ją oddalił. Nie było podstaw do zmiany orzeczenia Sądu Okręgowego w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania (art. 384 k.p.c.). Porównując bowiem dochodzone pozwem roszczenia główne w łącznej kwocie 217 038 zł z ostatecznie uwzględnionymi, tj. w łącznej kwocie 208 643 zł stwierdzić należy, że powodowie wygrali sprawę w 96% a pozwany w 4%. Sąd Okręgowy (z niezrozumiałych względów) obciążył natomiast powodów kosztami postępowania w 1/5 części (w 20%) a pozwanego w 4/5 (80%).

Ze względu na to, że apelacja pozwanego została uwzględniona jedynie w nieznacznej części, tj. poniżej 5% wartości przedmiotu zaskarżenia, na podstawie art. 100 k.p.c. zdanie drugie obciążono pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego w całości i w zw. z § 6 pkt 7 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163 poz. 1349) orzeczono o obowiązku zwrotu na rzecz powodów kwoty 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Mikołaj Tomaszewski Małgorzata Gulczyńska Jan Futro